

RESPONSABILIDADE SOLIDARIA E OBXECTIVA DOS
MEMBROS DO CONSELLO REITOR FRONTE AOS
ACREEDORES DA SOCIEDADE POLAS DÉBEDAS SOCIAIS
XERADAS UN MES DESPOIS DE QUE SE CONSTATARA A
CAUSA QUE XUSTIFICA A DISOLUCIÓN OU DECLARACIÓN
DE CONCURSO DA COOPERATIVA. INCUMPRIMENTO DO
DEBER LEGAL DE CONVOCAR A ASEMBLEA XERAL OU
DE SOLICITAR A DISOLUCIÓN XUDICIAL. COMENTARIO
Á SENTENZA 52/2016 DO XUZGADO N.º 2 DO MERCANTIL
DA REXIÓN DE MURCIA DE 2 DE MARZO DO 2016.

*SOLIDARY AND OBJECTIVE RESPONSIBILITY OF THE
COOPERATIVE'S GOVERNING COUNCIL AGAINST THE
CREDITORS OF THE SOCIETY FOR THE SOCIAL DEBTS
GENERATED A MONTH AFTER THE CAUSE THAT JUSTIFIES
THE DISSOLUTION OR DECLARATION OF INSOLVENCY
OF THE COOPERATIVE WAS CONFIRMED. BREACH OF
THE LEGAL DUTY TO CALL THE GENERAL ASSEMBLY OR
TO REQUEST THE JUDICIAL DISSOLUTION. ANNOTATION
TO THE JUDGMENT OF THE COMMERCIAL COURT OF
MURCIA NUM. 52/2016, 2ND OF MARCH OF 2016*

ISABEL SÁNCHEZ CABANELAS*

* Avogada do Ilustre Colexio de Avogados de Santiago de Compostela. Email: isabel.cabanelas@gmail.com.

O obxecto deste comentario é a sentenza 52/2016 do Xuzgado n.º 2 do Mercantil da Rexión de Murcia ditada o 2 de marzo do 2016 no procedemento ordinario núm. 0000005/2013.

A actora, ÁLVAREZ ESPIN HNOS S. L., insta na demanda unha reclamación de cantidade contra LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA e unha acción de responsabilidade individual e solidaria contra todos os membros do Consello Reitor da mesma.

A cantidade reclamada deriva das obrigas comerciais que, con vencemento no ano 2009, foron asumidas por LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA coa demandada, ÁLVAREZ ESPÍN HNOS S. L., cando xa transcurrira máis dun mes dende que a demandada estaba incurso en causa de disolución e non tendo os administradores convocado a Asemblea Xeral para adoptar o pertinente acordo nen instado a disolución da sociedade ou a declaración de concurso ante o órgano xurisdiccional competente.

Fundamenta a demandante a súa reclamación na Lei 8/2006 de 16 de novembro de Cooperativas da Rexión de Murcia e no Real Decreto Legislativo 1564/1989, de 22 de decembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Sociedades Anónimas á que a primeira remite no seu artigo 61.

1 ANTECEDENTES

LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA é unha cooperativa da Rexión de Murcia que deixa de presentar as súas contas anuais no Rexistro no ano 2007. Pese a isto, a cooperativa non se declara en liquidación, disolución ou concurso e continua coa súa actividade mercantil.

En exercicio desa actividade mercantil mantén entre os anos 2009 e 2011 relacións comerciais con ÁLVAREZ ESPÍN HNOS S. L. Froito desas relacións a cooperativa adebeda á S. L. a cantidade de 41.508,12 euros.

Como a cooperativa non abona voluntariamente a débeda, ÁLVAREZ ESPÍN HNOS S.L. interpón ante o Xuzgado n.º 2 do Mercantil da Rexión de Murcia unha acción de reclamación de cantidade contra a LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA e unha acción de responsabilidade individual contra todos os membros do Consello Reitor da mesma.

No curso do procedemento, que se desenvolve en rebeldía, o maxistrado, estima probada a existencia e a esixibilidade da cantidade reclamada á cooperativa polo que falla estimando íntegramente a demanda por reclamación de cantidade formulada fronte a LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA.

Asemade, respecto á posible responsabilidade obxectiva dos administradores, o maxistrado entende probado que dende o ano 2007 a sociedade cooperativa estaba incurso nunha das causas de disolución contempladas no artigo 96 da Lei 8/2006 de Sociedades Cooperativas da Rexión de Murcia. Neste senso, no terceiro fundamento de dereito afirmase que: *“En el presente caso consta acreditado que las últimas cuentas anuales presentadas por la demandada corresponden al ejercicio 2007. Ante la falta de depósito de cuentas de los ejercicios siguientes y de contraprueba por quien tiene en su poder y disposición los medios probatorios, hay que afirmar que ante las deudas acreditadas y en las circunstancias fácticas descritas, la situación patrimonial de la sociedad hay que entenderla incurso en el supuesto de la letra h) del citado artículo 96 en el ejercicio 2009”*.

Considera igualmente probado que, pese á situación da cooperativa os administradores non convocaron a Xunta Xeral para que fose adoptado o acordo de disolución nen solicitaron a disolución xudicial da cooperativa ou o concurso tal como esixe o artigo 97 da Lei 8/2006 de Cooperativas da Rexión de Murcia. Por último, entende o maxistrado que polas probas presentadas queda sobradamente acreditado que as débedas da cooperativa coa demandada vencían no ano 2009, ano no que a cooperativa estaba de facto incurso en causa de disolución. A suma destas circunstancias anteriormente enumeradas determina, segundo o maxistrado, a responsabilidade solidaria dos membros do Consello Reitor por todas as débedas sociais xeneradas un mes despois de que se constatará a causa que xustifica a disolución ou declaración de concurso.

Finalmente, entende o maxistrado que a responsabilidade dos administradores é de natureza obxectiva e polo tanto non é necesario acreditar a existencia de culpa na conducta dos membros do Consello Reitor. Antes ben, a responsabilidade existe porque concorre o suposto obxectivo que contempla o artigo 96 da Lei 8/2006 de Sociedades Cooperativas da Rexión de Murcia.

2 COMENTARIO

O conflito de intereses que da pé a esta resolución trae causa na suma de cinco factores probados:

- O primeiro elemento probado no curso do procedemento sería que a actividade comercial entre ambas sociedades xera unha débeda a favor da demandante por importe de 41.508,12 euros;
- O segundo elemento probado é o feito de que a cooperativa no momento en que contrae a citada débeda estaba no suposto de disolución contemplado no artigo 96 h) da Lei 8/2006 de cooperativas da Rexión de Murcia *“La sociedad cooperativa se disolverá: h) Por consecuencia de pérdidas que dejen reducido el patrimonio contable a menos de la mitad del capital social mínimo fijado en los Estatutos sociales, a no ser que, en el plazo*

de un año, éste se aumente o se reduzca en la medida suficiente, y siempre que no sea procedente solicitar la declaración de concurso conforme a lo dispuesto en la Ley Concursal”;

- O terceiro elemento acreditado é que os administradores da cooperativa, sabendo que non presentaban as contas anuais dende o ano 2007 e sabendo que a cooperativa estaba en situación de disolución, non convocaron a Asemblea Xeral para adoptar o acordo incumprindo así coa obriga legal establecida no artigo 97 da Lei 8/2006 que di o seguinte: *“En los casos previstos en el artículo 96.1, letras e), f), g), h) y j), la disolución requerirá acuerdo de la Asamblea General adoptado por la mayoría simple de votos, salvo que los estatutos sociales exigieran otra mayor. El Consejo Rector deberá convocar la Asamblea General en el plazo de un mes desde que haya constatado la existencia de la causa, para que adopte el acuerdo de disolución y, en su caso, de solicitud de declaración de concurso”*.
- O cuarto elemento probado é o feito de que ao incumprir a obriga legal de convocar a Asemblea Xeral para acordar a disolución ou solicitar a declaración de concurso, os administradores pasaron a ser responsables solidarios da débeda social tal como afirma a Lei 8/2006 no artigo 97 puntos 3 e 4, *“3. Si la Asamblea General no se celebrara, o no adoptara alguno de los acuerdos previstos en el apartado primero de este artículo, el Consejo Rector o los socios que representen la décima parte del total de los de la sociedad cooperativa podrán instar la disolución de la sociedad o la declaración de concurso ante el órgano jurisdiccional competente. 4. El incumplimiento de la obligación de convocar la Asamblea General o de solicitar la disolución judicial o la declaración de concurso determinará la responsabilidad solidaria de los miembros del Consejo Rector por todas las deudas sociales generadas un mes después de que se constatará la causa que justifica la disolución o declaración de concurso”*.

O recoñecemento da responsabilidade solidaria dos administradores implica que a mesma pode ser esixida a todos os membros do Consello Reitor, de xeito que calquera deles pode verse obrigado a indemnizar a totalidade ou parte dos 41.508,12 euros que adebeda LA BALSICA SOCIEDAD COOPERATIVA á demandante.

- O quinto e derradeiro elemento a ter en conta é a natureza obxectiva da responsabilidade dos administradores pola súa inactividade. Este carácter obxectivo da responsabilidade recóllese na seguinte afirmación do maxistrado: *“Se establece, por tanto, con la indicada regulación, la responsabilidad de los administradores por las deudas sociales cuando concurra una causa de disolución de las previstas y no se proceda por dichos administradores a convocar la Junta General o a solicitar la disolución judicial de la entidad o el concurso de la sociedad. Siendo la responsabilidad estable-*

cida por estos artículos una responsabilidad objetiva en la que no es necesario probar la culpa sino que se produce cuando concurre el supuesto objetivo que determina la ley”.

Do exposto anteriormente pódese concluir que os elementos determinantes da responsabilidade dos administradores das cooperativas da Comunidade Autónoma de Murcia segundo a lexislación vixente no momento da tramitación do procedemento eran: a situación patrimonial da cooperativa, incurso en causa de disolución; o carácter solidario da responsabilidade e a súa natureza obxectiva. Sen embargo o marco normativo é hoxe en día outro, xa que o texto refundido da Lei de Sociedades Anónimas (ao que remite a Lei de cooperativas da Rexión de Murcia e a nivel estatal a Lei 27/1999 de Cooperativas), foi derogado polo Real Decreto Lexislativo 1/2010, de 2 de xullo, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Sociedades de Capital. Este novo marco legal regula a responsabilidade dos administradores no artigo 367. Según o artigo 367, os administradores da sociedade responden solidariamente das débedas sociais posteriores á causa legal de disolución se non convocan a Xunta Xeral no prazo de dous meses para que a mesma poida acordar a disolución ou ben, se convocada a mesma, non acordase a disolución e non a solicitan xudicialmente. Outro elemento a ter en conta na responsabilidade dos administradores en sociedades cooperativas en situación de disolución é que a carga da proba está invertida, posto que deberán ser os administradores os que proben que no momento en que foi asumida a débeda non coñecían a situación patrimonial de disolución da sociedade. Así o artigo 367 establece que: “1.- *Responderán solidariamente de las obligaciones sociales posteriores al acaecimiento de la causa legal de disolución los administradores que incumplan la obligación de convocar en el plazo de dos meses la junta general para que adopte, en su caso, el acuerdo de disolución, así como los administradores que no soliciten la disolución judicial o, si procediere, el concurso de la sociedad, en el plazo de dos meses a contar desde la fecha prevista para la celebración de la junta, cuando ésta no se haya constituido, o desde el día de la junta, cuando el acuerdo hubiera sido contrario a la disolución.* 2 *En estos casos las obligaciones sociales reclamadas se presumirán de fecha posterior al acaecimiento de la causa legal de disolución de la sociedad, salvo que los administradores acrediten que son de fecha anterior”.*

Para rematar, é preciso sinalar que tendo en conta o novo marco normativo debe entenderse que, en situación legal de disolución dunha cooperativa, os seus acreedores poden exercer ante os xuzgados do mercantil unha acción de reclamación de cantidade contra a sociedade para reclamar o pago das débedas así como unha acción de responsabilidade individual contra os membros do Consello Reitor sendo ambas accións acumulables no mesmo procedemento. Asemade, de acordo co novo marco legal, os administradores da sociedade responderán solidariamente das débedas sociais posteriores á situación de disolución (artigo 360 e

seguintes da Lei de Sociedades de Capital), se non convocan a Asemblea Xeral no prazo de dous meses dende que a sociedade está incurso en causa de disolución obrigatoria para que sexa a propia Asemblea a que adopte o pertinente acordo de disolución. Responderán tamén os administradores que non soliciten a disolución xudicial ou, se procede, o concurso da sociedade, no prazo de dous meses a contar dende a data prevista para a celebración da Xunta, cando esta non foi constituída, ou dende o día da Xunta, cando o acordo adoptado foi contrario á disolución.

Nestes casos, as obrigas sociais reclamadas presumiranse de data posterior ao acaecemento da causa legal de disolución da sociedade, salvo que os administradores acrediten que son de tempo posterior.